

AZ ÖNKORMÁNYZATI RENDÉSZET LEHETŐSÉGEI

Magyarországon 1949 óta a *centralizált, katonai elvekre épülő, a civil közigazgatástól elkülönülő államrendőrségi modell* működik. Ezt szentesítette az 1989-es köztársasági alkotmánymódosítás, amit az 1994-es rendőrségi törvény követett. A képleten Magyarország Alaptörvénye sem változtatott. A kérdés az, hogy kiállta-e ez a modell a gyakorlat próbáját; a több mint húsz év óta fennálló rendészeti struktúra alkalmas-e társadalmi rendeltetésének betöltésére: a közrend megóvására, és a közbiztonság erősítésére egy demokratikus társadalomban.

Az európai kontinensen a rendőrségek a hadseregekből kiválva alakultak rendőrhivatalokká még az abszolutizmus idején, a XVII. és XVIII. században.¹ Mai formájukat három fejlődési szakaszon keresztül nyerték el. Az első a XIX. század nagy jogi fordulata, a jogállam kialakulása. Ekkor került a közrendészet a jog uralma alá, és ekkor formálódott a nyomozás a büntető-igazságszolgáltatás előkészítő szakaszává.² A második fejlemény az a hatás, amit – nem függetlenül két diktatórikus berendezkedés hatalomgyakorlási módszereinek elborzasztó tapasztalataitól – az emberi méltóság eszméje a XX. század közepére a hatósági erőszak korlátozására gyakorolt.³ Végül a harmadik fordulat a rendőrségi reformok sorozata a nyolcvanas évek közepétől, ami azt is elősegítette, hogy az Európai Unió keretei között új alapokra helyeződjék a nemzetközi rendőrségi együttműködés (lásd a schengeni rendszert és az Europol megalakulását).

Az Unió vezető országainak rendőrségi reformját hosszú, 10-15 éves stratégiai tervek alapozták meg, amelyeket rendszerint törvények formájában fogadtak el – éppen azért, hogy végrehajtásuk több kormányzati cikluson keresztül is biztosítva legyen. Fontos megjegyezni, hogy a magyar rendőrség úgy érkezett el a rendszerváltáshoz, hogy ennek a modernizációs folyamatnak két utóbbi fázisából kimaradt, nem integrálhatta magába az emberi jogok új értékrendjét, és nem lehetett részese szakmai reformoknak sem.

Az egységes államrendőrségi modell a rendőrség szakirányú működésében a bűnüldözés és a rendészeti kríziskezelő feladatok centralizációját követi, valamint azt hirdeti, hogy a professzionalizmus biztosításához szükség van az olyan funkciók közpon-

tosítására, mint a rendészeti nyilvántartások, a bűnügyi technika vagy a személyzet képzése. A (másutt bevezetett) reformok azonban azt is igazolták, hogy a helyi közbiztonság fenntartása csak a közrendvédelmi szolgálatok decentralizációjával lehet eredményes. Ennek a tapasztalatnak a következményeit a hazai rendészeti igazgatás mindaddig nem vonta le, a belügyi kormányzat pedig jelenleg még a decentralizáció gondolatát is elutasítja.

Az nem vitás, hogy 2001. szeptember 11-e után a világ megváltozott. A terrorizmus olyan fokú fenyegetést jelent, hogy annak leküzdése a nemzetbiztonsági és bűnüldözési képességek növelését, a centralizáció fokozását és a lehető legszorosabb nemzetközi együttműködést igényeli. Mindez azonban nem kérdőjelezi meg a jogállami büntetőjog vívmányait, és nem taszíthatja vissza az igazságszolgáltatást a középkor sötétségébe. (Annak ellenére nem, hogy az ikertornyok lerombolása után megjelentek ilyen gondolatok.⁴) Ha csak a 2001 óta eltelt időszakot elemezzük, akkor is állítható, hogy az európai polgári fejlődés eredményeként létrejött, humanista elvekre alapozó kriminálpolitika nem vált korszerűtlenné. Ellenkezőleg; azok a nézetek nyertek igazolást, amelyeket Bárd Károly a következők szerint fogalmaz meg 2007-ben megjelent könyvében: *„A tisztességes eljáráshoz való jog ... abszolút érvényű annyiban, hogy nincs olyan helyzet, amelyben bárkit e jogától meg lehetne fosztani.”*⁵ Olyan rendőrségre van tehát szükség, amelyik egyaránt képes eleget tenni az eredményesség és a törvényesség követelményének. A tapasztalatok arra intenek, hogy a közrendvédelem területén ez csak a centralizáció és a decentralizáció elveinek harmóniájával valósulhat meg.

A nemzetközi szakirodalom modern rendőrségi struktúrának azt a szervezetet tekinti, ahol: egyrészt érvényesül a jog uralma és az emberi jogok tisztelete (a rendőrség a jog hadserege), másrészt a belső munkamegosztásban – szakmává fejlődés szervezeti feltételeként – elkülönül a közbiztonsági örködő, a veszélyelhárító karhatalmi és a bűnüldözési funkció (a rendészet professzionalizmusa), végül biztosítottak a legkorszerűbb tudományos-technikai feltételek, a vezetésben pedig érvényesülnek a szervezés- és vezetéselmélet élenjáró módszerei (rendészeti menedzsment).

A nyugat-európai rendőrségek tanulmányozása arra enged következtetni, hogy a valóban sokszínű és a nemzeti történelem egyedi vonásait viselő szervezetek három lényeges ponton azonos vagy legalább nagyon is rokon vonásokat mutatnak. Ezek egyike a *decentralizáció*, amely az államrendőrségi modell primátusa mellett is a lokális rendőrségeknek a helyi autonómiák alá rendelését jelenti (prefektus, polgármester, helyhatósági közbiztonsági tanácsok, városi rendőrségek). Ez csak úgy történhet meg, ha a rendészet ellentmondásmentesen integrálódik a közigazgatás egészébe. Másodikként említhető a *professzionizmus*, amely feltételezi az eltérő szolgálati területek lényegesen eltérő szervezési és működési elveit. Ennek megfelelően a bűnüldözési szolgálatok az egységes szervezeten belül is nagyfokú önállósággal rendelkeznek, amíg a katonai vezetési elvei kizárólag a karhatalmi egységeknél érvényesülnek. És végül az emelhető ki, hogy a *rendőrségi reformok* fő célja a törvényesség és az eredményesség egyidejű érvényesítése és a rendészeti hatékonyság fokozása. A modernizáció hosszú távú tervezést, törvénybe foglalt szabályozást, pótlólagos pénzügyi forrásokat követel.

Amennyiben az előzőekben összefoglalt rendőség fejlesztési elveket a hazai gyakorlattal összevetjük, akkor azt kell megállapítani, hogy az eddig végrehajtott átalakítási kísérletekben ezek a törekvések még nem érvényesültek.

EGY ÚJ KÖZBIZTONSÁGI STRATÉGIA ALTERNATÍVÁI

A közbiztonsági stratégia az államvezetés távlatos terve, amely magában foglalja a közbiztonság megszilárdítására vonatkozó célkitűzéseket és ezek megvalósításának eszközeit. Egy ilyen stratégia megalkotásának első feltétele a közbiztonság elért szintjének állapotanalízise. Arra a kérdésre kell válaszolni, amit Szabó András a következők szerint fogalmazott meg: „... képes-e az adott társadalom intézményszerű szervezete ellenőrzés alatt tartani a bűnözést és a hivatalos társadalmi kontroll útján normálissá tenni a mindennapi életet.”⁶ Ez a kérdés különösen akkor válik időszerűvé, ha az egyén kiszolgáltatottsága megnő, fokozódik a félelem, terjed a szorongás; a közösségi kezdeményezésekben a szolidaritás mellett megjelenik a kirekesztés és az agresszió; a biztonsági piac átláthatatlan, korrupciótól sújtott és alacsony színvonalú szolgáltatásokat nyújt; valamint, ha az állam teljesítménye romlik a közbiztonság védelmében és a bűnüldözésben, csökken az igazságszolgáltatás tekintélye.

Az egyes ember azzal tud hozzájárulni a közbiztonsághoz, hogy egyfelől maga jogkövető és erkölcsös életet él, továbbá hatékony önvédelmi képességeivel szembeszáll a biztonságot fenyegető veszélyekkel. A polgárosodásnak ez a folyamata csupán negatív kontrollokkal nem biztosítható. A gazdasági fejlődés, az egészségügy, az oktatás, a kultúra, a szociális gondoskodás pozitív kontrolmechanizmusainak mind hatékonyabb működésére van szükség, de még ezek együtt sem képesek az egyéni élet katasztrófáit, az irracionális, indulati cselekvések veszélykeltő hatásait teljességgel kiküszöbölni.

A hagyományos közösségi formák felbomlása és az új kohéziós erők késlekedő feltámadása a közönség építésének alapmotívumát a félelemben leli meg, ehhez pedig nem szövetségesekre, hanem az ellenség felmutatására van szükség. Az ilyen közösségek nem a biztonság, hanem az újabb és újabb konfliktusok termelői lesznek. Az egyéni és a kollektív védelmi képességek elgyengülése a rendészeti hatóságok teljesítményét is jelentősen lerontja, minthogy azok a közbiztonság általános állapotáért vállalják a felelősséget, de szinte semmit nem tudnak tenni a helyi közbiztonság érdekében. És minél inkább centralizált a szervezetük, a helyi bajokkal szemben annál tehetetlenebbek.

A centralizált szervezet ugyanis erőinek legnagyobb részét központi feladatokra kénytelen koncentrálni, és közben elveszíti helyismeretét és kapcsolatait azokkal a kis közösségekkel, amelyek a helyi közbiztonság hiányát érzékelik. A centralizált szervezet a kényszer alkalmazására összpontosít, és szinte tehetatlenné válik akkor, amikor szolgáltató, támogató funkcióit kellene teljesíteni. A centralizált szervezet minden akcióját a gyanakvás és a titkolózás szövetébe burkolja, a bűnüldözés logikájának megfelelően gyanakszik a társadalomra, ahelyett, hogy együttműködne vele.

Mindeközben a helyi közbiztonság felértékelődik, mert megnövekszenek a helyi veszélyforrások, függetlenül attól, hogy az országos bűnügyi statisztikák állandóan javuló tendenciát mutatnak. Egyre romlik a lakosság biztonságérzete is. Ebből a helyzetből eddig a következő próbálkozások jelentettek kivezető utat:

– Az első a *közösségi önvédelem önkéntes szerveződéseinak támogatása*. A rászoruló önkormányzatok normatív forrást kapnak különböző társadalmi önvédelmi szervezetek létrehozásához (városőrség, településőrség, faluőrség, serif stb.), illetve szélesítik a polgárőrség jogosítványait. (Lásd erről a közbiztonság és a közrend védelmében, illetve fenntartásában közreműködő szervezetekre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi LXXXIV. törvényt).

– A második az önkormányzati fenntartású közterület felügyelet megerősítése, illetve az olyan formációk felújítása, mint a mezőőr, hal-és vadőrök intézménye. A közterület-felügyeletet ugyanis önkormányzati irányítású szakrendészetnek tekinthetjük, amely testület azonban egyes *speciális* (a helyi közbiztonság védelmét szolgáló) hatásköröket gyakorol, és rendészeti kényszerintézkedéseket csak szűk körben, és csak a rendőrség felügyelete mellett alkalmazhat.⁷

– A harmadik lehetséges megoldás az *állami rendészeti hatóságok dekoncentrált szervezeteinek kiépítése* a kistélepléseken (rendőrőrs, rendőrállomás, körzeti megbízott).

Van azonban egy további megoldás is, amelyre eddig kísérlet sem történt: ez pedig az *önkormányzati rendőrség* felállítása.

AZ ÖNKORMÁNYZATI RENDŐRSÉG ESÉLYEI

Magyarországon nincs önkormányzati rendőrség, és az elmúlt húsz esztendő során nem is volt komoly elhatározás annak létrehozására, még a kormányzatok távoli terveiben sem. (Igaz, messzire tekintő tervek sem voltak.) Az önkormányzati rendőrség elsősorban egy *rendészeti reform* keretei között lenne létrehozható, ilyen fordulatra azonban nem került sor. A decentralizált modell kialakítható lehet fokozatosan is, egy *átfogó rendőrségi modernizáció* során, ehhez azonban távlatos rendészeti stratégiára lenne szükség. Mint említettem, ez idáig ilyen stratégia nem született.

Az elmaradt önkormányzati reform lehetetlenné tette a helyi közbiztonság lakossági közüggé tételét azért is, mert ahhoz tehető és demokratikusan működő önkormányzatokra lenne szükség. Ilyenekből pedig egyre kevesebb van. *Az olyan társadalmi-, politikai- és gazdasági feszültségek*, mint a bűnözés drámai emelkedése a rendszerváltás utáni időszak első két évében, a terrorizmus és a szervezett bűnözés fenyegetése, vagy a legutóbbi időkben az állam szerepvállalását újrafogalmazó gazdasági válság hazai következményei, illetve annak komoly felvetése, hogy a gazdasági bajok orvoslásának lehetséges útja a demokratikus jogállam lebontása, mind-mind az etatista rendszetfelfogás malmára hajtják a vizet. Ebben a környezetben nem csupán az önkormányzati rendőrség kérdőjeleződik meg, de maga az önkormányzatiság is vesztesre áll.

Az államrendőrségi modellhez való ragaszkodásnak azonban vannak *szemléleti okai* is, amelyek sajátos „árukapcsolásban” jelennek meg: (i) *A centraliz-*

mus és a szakszerűség összekapcsolása a politikai- és szakmai- és hétköznapi gondolkodásban egyaránt megfigyelhető. Különösen a tekintélyelvű hatalomgyakorlás évtizedei szülik azt a hiedelmet, hogy az igazgatásban minden, ami központosított, az mindig profi, és minden, ami decentralizált, az mindig amatőr. (ii) *A centralizmus és az erőszak-monopólium összekapcsolása* azon a meggyőződésen alapul, hogy az állami impériumból levezethető legitim erőszak csak a központi államigazgatást illetheti, mert kizárólag így biztosítható az erőszak jogszerűsége, a törvényesség. (iii) *Az igazgatás centralizmusának a pártpolitikától való függetlenséggel történő összekapcsolása* azon a feltevésen nyugszik, hogy a rendőrség direkt pártpolitikai célokra való felhasználása csak akkor zárható ki, ha a rendészet megmarad a kormányzat által irányított államigazgatás szervezetében. Helyhatósági szinteken ennek a befolyásnak a veszélye nagyobb – és főleg ellenőrizhetetlenebb. (iv) *A centralizmus és a finanszírozhatóság összekapcsolását* azzal igazolják, hogy a rendőrség nem tehető ki az önkormányzatok pénzügyi nehézségeinek, nem viselhető el, hogy a szegényebb településeken erre a célra kevesebb anyagi erőforrás jusson. Az igazságos elosztást csak a központi költségvetés biztosíthatja. (v) *A centralizmus és a dekoncentráció összekapcsolása* pedig azt jelenti, hogy a rendészet dekoncentrált helyi szervei képesek a lakossághoz a lehető legközelebb vinni a rendészeti szolgáltatásokat, anélkül, hogy a szakszerűséget és a törvényességet fel kellene adniuk.

Annak a gondolkodásnak, ami a szemléleti okokat létrehozta, vannak racionális indokai, de felismerhetők az egyoldalú, leegyszerűsítő vonások is: (i) *A szakértelem és a centrális államigazgatási szervezet* között direkt kapcsolat nincs, de kétségtelen, hogy a követelmények egységesítése és a teljesítmények azonos mércéje feltételezi a szakképzés központosítását, valamint a képesítési követelmények azonos elvek szerinti kialakítását, függetlenül attól, hogy a pályakezdő a központi államigazgatásban, avagy az önkormányzati közigazgatásban kezdi meg a közszolgálatot. Ha ezek a feltételek biztosítottak, akkor az önkormányzati rendszerben szolgáló rendőrtől ugyanolyan profizmus várható el, mint az államrendőrségi szervezetben dolgozó kollegájától. (ii) *A legitim fizikai erőszak valóban állami monopólium*, de a helyi önkormányzatokhoz delegált közigazgatási hatósági feladatok akkor is állami feladatok maradnak, ha azok az autonómiákhoz kerülnek. Ezen az alapon tehát az önkormányzati rendőrség létét vitatni nem lehet. Már csak azért sem, mert a legitimitás a legalitással együtt értelmezhető. A legalitás nem más, mint a legitim erőszak alkalmazása, a törvényekben szabályozott anyagi- és eljárásjogi feltéte-

lek együttes érvényesülése a rendészeti intézkedésekben. A törvény kötőereje egyenlő mértékben érvényes a központi államigazgatásra és az önkormányzati közigazgatásra. Nem beszélve arról, hogy történelmi tapasztalatok szerint a múltban az erőszak centralizálása inkább az önkénynek nyitott utat, és éppen, hogy a törvényességet ásta alá. Nem is véletlen, hogy a helyi autonómiák felszámolását minden diktatúra kiépítésének első teendői között találjuk. (iii) *A rendőrség politikai irányítása* akkor felel meg a demokratikus társadalmak működési elveinek, ha ez az irányítás a joguralom maradéktalan érvényesítésével és a hatalmi ágak elválasztása alapján valósul meg. Ezek a követelmények a fiatal demokráciákban nehezen törnek utat maguknak, legyen szó akár a kormányzati munkáról, akár a települési önkormányzatok működéséről. Vannak tapasztalatok, amelyek arra mutatnak, hogy a helyi demokrácia lassabban erősödik, mint annak országos intézményei, más jelek viszont arra utalnak, hogy a települések közös érdekei a helyi politikai erőket sokszor akkor is konszenzusra készítetik, amikor az együttműködés országos szinten elképzelhetetlen lenne. Azt lehet tehát mondani, hogy egy jól működő önkormányzat inkább képes biztosítani a rendőrség törvényes és hatékony működését, mint egy rosszul működő kormányzat. (iv) *A rendőrség központi költségvetéséből történő finanszírozása* a hiánygazdálkodás keretei között ugyanolyan forráshiányokat mutat, mint amivel a szegényebb önkormányzatok küszködnek. Sőt, nem egyszer azt tapasztalni, hogy ezeket a hiányokat éppenséggel a helyi önkormányzatok pénzügyi-anyagi támogatásai képesek pótolni. Az nem kétséges, hogy a helyi közbiztonság fenntartása állami feladat, ezért arra csak a normatív támogatás biztosítása mellett lehet kötelezni az önkormányzatokat. Ezek olyan feltételek, amelyek a rendészeti igazgatás mai rendszeréből hiányoznak. (v) *A koncentráció és a dekoncentráció*, illetve a centralizáció és a decentralizálás összekapcsolása a modern államigazgatás számára elsődlegesen szakmai kihívás. Vannak világos rendezőelvek, amelyek alapján eldönthető, hogy egy hatósági feladatot mikor célszerű a központban megtartani, illetve mikor indokolt az önkormányzati közigazgatáshoz delegálni. Amennyiben a feladat messze túlnő a helyi adottságok ismeretén, és sokkal inkább országos tájékozódást igényel, akkor annak a központi államigazgatásnál van a helye. Ha a feladat megoldása országos erőforrásokat igényel, szakértelem, szervezeti-, valamint anyagi-technikai értelemben egyaránt, akkor az ilyen teendőt hiba lenne decentralizálni. Másfelől viszont vannak olyan hatósági felhatalmazást igényelő állami feladatok, amelyek

elvégzése alapos helyismeretet feltételez, továbbá a megoldása csak a helyi erők összefogásával biztosítható. Ilyenkor, idézve a Helyi Önkormányzatok Európai Kartájából: „*A közfeladatokat általában elsősorban az állampolgárokhoz legközelebb álló közigazgatási szervnek kell megvalósítania.*”⁹⁸

Sok jel arra mutat, hogy a helyi közbiztonság fenntartása számos ilyen teendőből áll. A helyi közügyek (a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény alapján) a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásához, a közhatalom önkormányzati típusú helyi gyakorlásához, valamint mindezek szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek helyi megteremtéséhez kapcsolódnak. A helyi közügy az, amit a települési autonómia önállóan szabályozhat, és egyedi ügyekben szabadon igazgathat. A közbiztonság helyi feladatai jelenleg az önkormányzatok önként vállalt feladatainak sorában foglalnak helyet, ami azt jelenti, hogy e feladatok végrehajtása során az önkormányzat nem vonhat el olyan kompetenciákat, amelyeket törvény a központi államigazgatás kizárólagos hatáskörébe utalt, végrehajtásukhoz nem tarthat igényt a központi költségvetés normatív támogatására, és nem veszélyeztetheti a kötelező önkormányzati feladatok teljesítését.

Az előbbieken felsorakoztatott szempontokat a rendőrség tekintetében két szinten is érdemes vizsgálni. *Az első szint a szervei- és a szakirányú működés megkülönböztetése.* A szervei működés azokat a funkciókat foglalja magában, amelyek a szervezet fenntartásához és fejlesztéséhez szükségesek. Ezek között kiemelkedik a szakképzés és a humánpolitika, az állomány mentális-egészségügyi gondozása, de hasonló fontosságú a műszaki-technikai fejlesztés. Ezeket a funkcionális feladatokat akkor is célszerű központosítani, ha egyes szakirányú feladatok decentralizált megoldásokat kívánnak. *A szakirányú feladatok kategorizálhatóak szolgálati ágakként, illetve rendészeti funkciókként is.*

A közrendvédelem a közterületek rendjét biztosítja, alapvető rendészeti funkciója az őrködés, a jelenlét. Ezek a tevékenységek alapos helyismeretet, a lakókönyezettel való szoros együttműködést feltételeznek: az elsődleges cél a közbiztonságot fenyegető kockázatok időbeni felismerése, a sérelemhez vezető oksági folyamatok megszakítása és a megelőzés. A jelenlét a leginkább decentralizálható funkció; az önkormányzati rendőrség alapvetően közrendvédelmi feladatokra létesíthető. *A közlekedésrendészet* önálló szolgálati ágként minden bizonnyal a centralizált államrendőrségi szisztémában található meg a maga helyét. *A bűnüldözés* alapvető rendeltetése az igazságszolgáltatás előkészítése, erre tekintettel nem decentralizálható, de minthogy azok a szabálysértési

ügyek, amelyek jelenleg a jegyzők hatáskörében vannak, majdan elgondolhatóak egy önkormányzati rendőrségi szervezetenél is, s ide kívánkozik a szabálysértésekkel rokonítható bagatell bűnözés, különösen pedig az ún. kettős alakzatú jogsértések nyomozása. *A csapatereő* olyan veszélyek elhárítására kerül megszervezésre, amelyek megelőzése nem volt lehetséges, és a jogellenes állapot csak fizikai erőhatalommal számolható fel. Ebben az esetben a jelenlét mellett az elérhetőség és a reagálóképesség befolyásolja az intézkedések eredményességét. Az ilyen erők zárt szervezetet, a képességek állandó gyakorlással való erősítését és a legitim erőszak professzionális alkalmazását feltételezik. Ezeknek az ismérveknek az alapján a karhatalmi rendszet nem decentralizálható, de a veszélyforrások helyes prognózisa alapján regionális szervezeti egységeik létrehozása javítja az elérhetőséget. *Az igazgatásrendszet* egyes hatósági feladatai és szolgáltatásai központosítást igényelnek, más részlegei azonban helyet kaphatnak egy önkormányzati modellben is. *A rendészeti funkciók* közül az örökdő, jelenlétben megtestesülő feladatvégrehajtás kívánkozik decentralizálásra. Az örökdő funkciót ellátó közrendvédelmi szolgáltatások önkormányzati rendőrségbe szervezése feltételezi ennek az új rendészeti igazgatási szervezetnek az alaptörvénybe foglalását, és a rendőrségi törvény módosítását.

Nagyszabású átalakításról van tehát szó, amit a rendészeti stratégia hosszú távú céljaként, az önkormányzati reformmal összhangban lehetne megvalósítani. Azt is mondhatjuk, hogy 2010 májusát követően mindkét feltétel megvalósítható lett volna, mert elindult egy alkotmányozás, ami Magyarország Alaptörvényének megszületéséhez vezetett, és hamarosan hatályba lép a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény is. Magam azt vártam az új fundamentumoktól, hogy azok a rendszet államszervezetben elfoglalt helyét lényegesen átalakítják, azzal, hogy egyrészt elválasztják a honvédelemtől, másrészt a civil közigazgatás részeként határozzák meg, harmadrészt azáltal, hogy a megújított önkormányzati rendszert alkalmassá teszik egyes rendészeti szolgálatok decentralizációjára, vagyis az önkormányzati rendőrség megteremtésére. A felsorolt várakozásaim közül az Alaptörvény csak az elsőt teljesíti, amennyiben a rendszetet elválasztja a honvédelemtől. De ha egyszer valóban elérkezik a távlatos kormányzás ideje, akkor talán a stratégiai célok között a civilesítés és a decentralizáció is megjelenhet egy hosszú távú, 10-15 évre tekintő fejlesztési program keretei között.

1. Ezen logika szerint a centralizált, katonai elvek szerint működő rendőrség eszméje megfelel a kontinentális Európa közigazgatási hagyományainak, összhangban azzal az eredetmítosszal, amit a jogtörténészek úgy szoktak kifejezni, hogy „a rendőrséget a franciák találták ki a világ számára.” Jean-Paul BRODEUR: *Les organisations policières en Europe continentale de l'ouest*, Traité de sécurité intérieure, Cahiers du Québec, Collection droit et criminologie, 2007.
2. Lásd erről Michel FOUCAULT: *Az igazság és az igazságszolgáltatási formák*, Latin Betűk, Debrecen, 1998.
3. Az emberi méltóság jelentőségéről lásd Jürgen HABERMAS: *Esszé Európa alkotmányáról*, Atlantisz, 2012, 21.
4. Robert KAGAN: *Puissance et faiblesse*, Commentaire, N. 99. Automne 2002, Paris.
5. BÁRD Károly: *Emberi jogok és a büntető igazságszolgáltatás Európában*, Magyar hivatalos Közlöny Kiadó, Budapest, 2007, 61.
6. SZABÓ András: *Bűnözés – ember – társadalom*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1980, 138.
7. A közterület-felügyeletet tehát, ha korlátozott mértékben is, de társadalmi rendeltetése alapján a helyi közrend és közbiztonság védelmét látja el. További következtetés, hogy a szabálysértési bírságoláson túl, igaz csak korlátozott mértékben, de a legitim fizikai erőszak fogalma alá vonható kényszerintézkedések alkalmazására is jogosult. Erre figyelemmel a közterület felügyelet a települési önkormányzatok irányítása alatt működő rendészeti szerv, amelyik egyes rendészeti feladatokat a legitim erőszak monopóliumának birtokában teljesít. A közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény szerint a közterületi rend és tisztaság védelméről a települési önkormányzat közterület-felügyelet, illetőleg közterület-felügyelő útján gondoskodhat. A felügyelet közreműködik a *közrend és a közbiztonság* védelmében. Vannak további olyan sajátos jogállású szolgáltató szervezetek, mint a 1997. évi CLIX. törvény (Fbt.) alapján működő fegyveres biztonsági őrség, a természetvédelmi őrség, a mezőőrök és a hegyőrök is. E kategóriába tartoznak a halászatról és a horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény szabályai szerint működő halászati őrk, továbbá az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény alapján a vadőrök is.
8. A Helyi Önkormányzatok Európai Chartájáról szóló, 1985. október 15-én, Strasbourgban kelt egyezmény kihirdetéséről szóló 1997. évi XV. törvény 4. cikk 3. bekezdése.